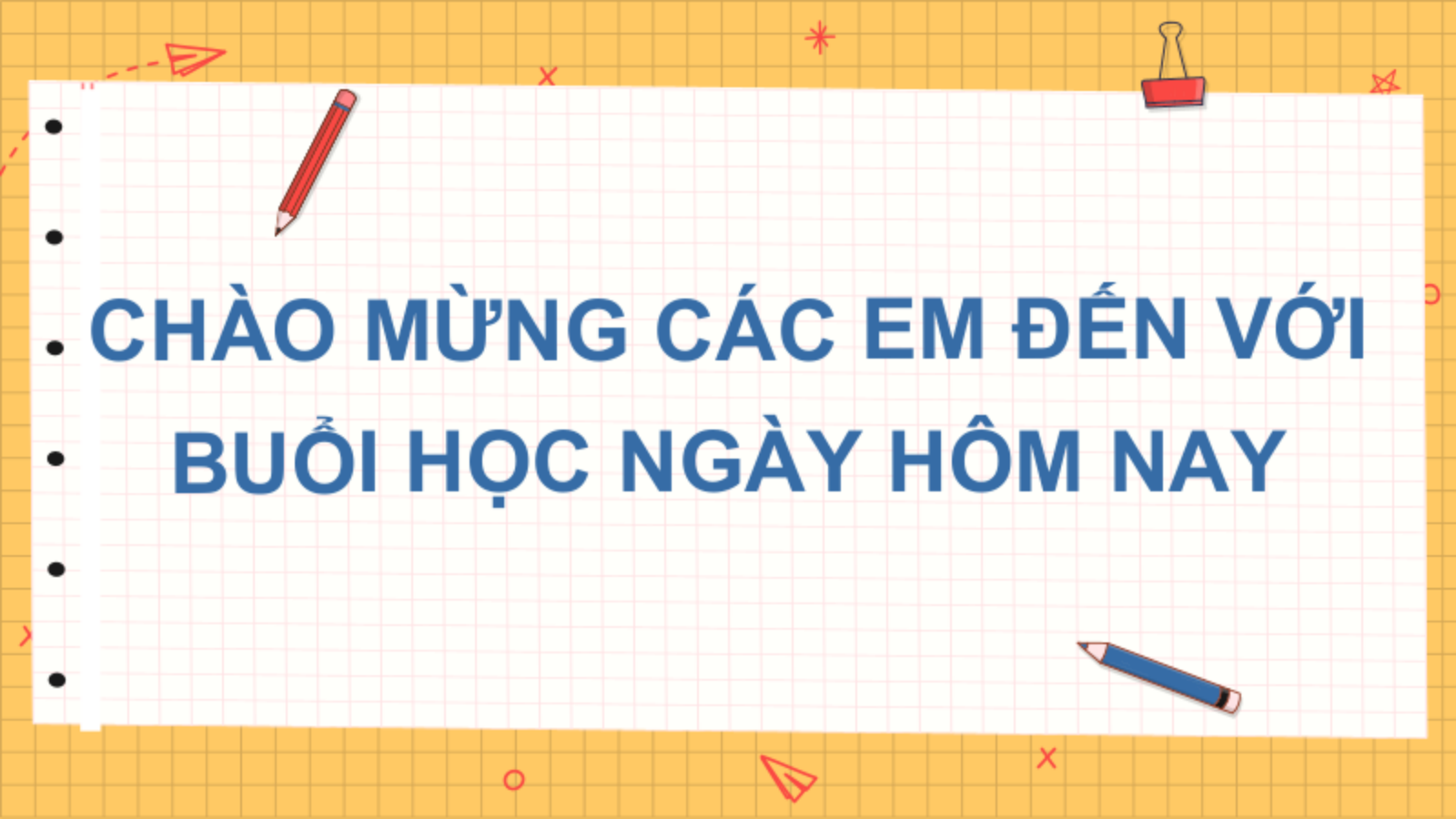

**CHÀO MỪNG CÁC EM ĐẾN VỚI
BUỔI HỌC NGÀY HÔM NAY**

KHỞI ĐỘNG

Em có biết máy bay xuất hiện lần đầu tiên vào khi nào không? Ai là người đầu tiên phát minh ra máy bay?

Việc di chuyển bằng máy bay có lợi ích như thế nào so với việc đi bộ và sử dụng các phương tiện giao thông khác (cưỡi ngựa, đi xe đạp, xe máy, ô tô, tàu hỏa, tàu thủy,...)?

X

KHỞI ĐỘNG

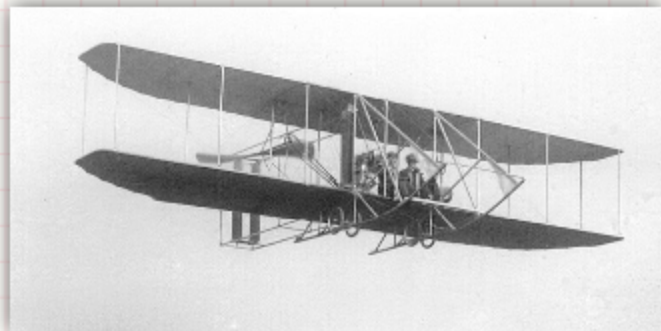
- Chiếc máy bay đầu tiên trên thế giới ra đời vào năm 1903, do hai anh em nhà Rai (Wright) phát minh.

Mỗi anh em thực hiện 2 chuyến bay vào ngày thử nghiệm

Lần bay đầu tiên: do Oóc-vin Rai, thực hiện kéo dài 12 giây và bay được khoảng 36.5 mét (120 ft)

Lần bay cuối cùng: do Vin-bơ Rai thực hiện, kéo dài 59 giây và đi được 296 mét (971 ft)

Máy bay Flyer I:

- Sải cánh khoảng 12 mét
- Nặng khoảng hơn 300 kg
- Động cơ xăng 12 mã lực

❖ Lợi ích của việc di chuyển bằng máy bay so với việc đi bộ và sử dụng các phương tiện giao thông khác

Tiết kiệm thời gian, giữ thể lực tốt hơn.

Tiếp cận nhiều điểm đến mà xe khách, tàu hỏa không thể tới.

Phục vụ chuyên nghiệp, sạch sẽ hơn.

Mang lại nhiều tiện nghi hơn so với các phương tiện khác.

BÀI 8: CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP THỜI KÌ CẬN ĐẠI

NỘI DUNG BÀI HỌC

1

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất

2

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ hai

x

3

Ý nghĩa, tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai

1. Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất

Hoạt động nhóm: Đọc thông tin, quan sát sơ đồ 8.1, 8.2
kết hợp mục Em có biết để thực hiện các nhiệm vụ sau:

- Nhiệm vụ 1: Cho biết cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất diễn ra trong bối cảnh lịch sử nào?
- Nhiệm vụ 2: Giải thích tại sao cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất lại diễn ra đầu tiên ở Anh?

*
Các cuộc phát kiến địa lí (thế kỉ XV – XVI) tác động và thúc đẩy kinh tế công, thương nghiệp phát triển, thị trường mở rộng.

+

Giai cấp tư sản lên cầm quyền sau các cuộc cách mạng tư sản.

+

Nông dân mất đất, trở thành lao động tự do.

+

Những cải tiến và tiến bộ về kĩ thuật trong công trường thủ công.

→
Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất
☆

Sơ đồ 8.1. Bối cảnh lịch sử diễn ra cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất

Hình 8.2. Máy kéo sợi chạy bằng sức nước (tranh vẽ)

1.1 Bối cảnh lịch sử

Các cuộc phát kiến địa lí (thế kỉ XV – XVI) tác động và thúc đẩy kinh tế công, thương nghiệp phát triển, thị trường mở rộng.

Giai cấp tư sản lên cầm quyền sau cuộc cách mạng tư sản.

Nông dân mất đất, trở thành lao động tự do.

Những cải tiến về kĩ thuật trong công trường thủ công.

1.1 Bối cảnh lịch sử

- Đây là những điều kiện thích hợp nhất để ra đời các phát minh đầu tiên về kĩ thuật.
- Anh là nước tiến hành cách mạng công nghiệp sớm nhất (diễn ra cuộc cách mạng tư sản từ sớm, kinh tế phát triển, có nhiều cải cách kĩ thuật trong sản xuất).

Kết luận

Nhờ những điều kiện thuận lợi về kinh tế, chính trị, xã hội và kĩ thuật, cuối thế kỉ XVIII – đầu thế kỉ XIX, các nước tư bản đã tiến hành cách mạng công nghiệp. Anh là nước đi tiên phong, sau đó là các nước Pháp, Đức, Mỹ....

HOẠT ĐỘNG CẬP ĐÔI

Đọc thông tin, quan sát các Hình 8.3 - 8.7, hãy cho biết:

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất đạt được những thành tựu cơ bản nào?

Hình 8.3. Chân dung Giêm Ôát (tranh vẽ)

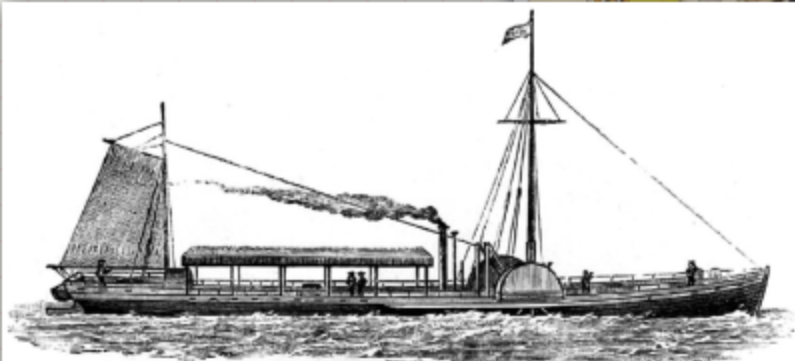
Hình 8.4. Mô hình máy hơi nước của Giêm Ôát

on (tranh vẽ)

Hình 8.6. Đầu máy xe lửa Xti-phen-xơn

Hình 8.7. Tàu thủy chạy bằng động cơ hơi nước (tranh vẽ)

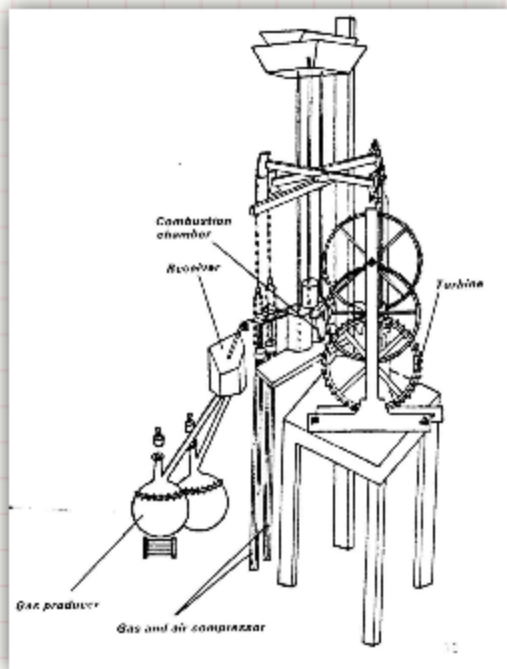

**BẢNG CÁC THÀNH TỰU CƠ BẢN CỦA CUỘC CÁCH
MẠNG CÔNG NGHIỆP LẦN THỨ NHẤT**

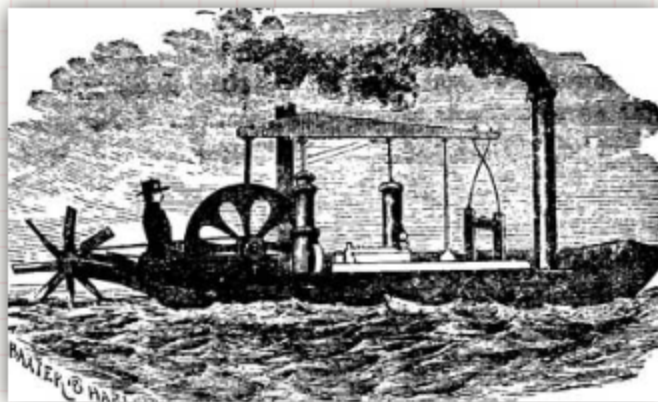
Thời gian	Thành tựu
Năm 1784	
Cuối thế kỉ XVIII	
Năm 1814	
Đầu thế kỉ XIX	

□ Thảo luận và hoàn thành bảng

Thời gian	Thành tựu
Năm 1784	▪ Giêm Oát nhận bằng sáng chế về máy hơi nước.
Cuối thế kỉ XVIII	▪ Tiêu biểu là các phát minh của Giôn Béc-bơ (1791, người Anh), Tô-mát Mít (1794, người Anh), Giôn Ste-phen (1798, người Mỹ), Sa-mu-en Bờ-rao (1823, người Mỹ). ▪ Động cơ đốt trong nhanh chóng thúc đẩy cơ giới hóa sản xuất, nâng cao chất lượng sản phẩm và năng suất lao động.
Năm 1814	▪ G. Xti-phen-xơn chế tạo thành công chiếc đầu máy xe lửa.
Đầu thế kỉ XIX	▪ Tàu thủy, xe lửa đã xuất hiện với đầu máy chạy bằng hơi nước. ▪ Năm 1825, nước Anh khánh thành đoạn đường sắt đầu tiên.

- Thuyền chạy bằng hơi nước với một chân vịt 4 cánh (Giôn Ste-phen – 1798)

- Tua bin khí (Giôn Bác-bơ – 1791)

Mở rộng kiến thức

Tác động của cuộc cách mạng Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất đối với nước Anh – quốc gia mở đầu cho cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất:

Máy móc nhanh chóng được đưa vào sản xuất, bộ mặt nước Anh hoàn toàn thay đổi, Anh đã trở thành “công xưởng của thế giới”.

Kết luận

Máy hơi nước được coi là *mở đầu cho quá trình công nghiệp hóa* vì nó được ứng dụng trong tất cả các lĩnh vực: sản xuất, giao thông vận tải, đưa sản xuất từ lao động công sang sản xuất lao động bằng máy móc.

Kết luận

Đặc trưng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất: *sử dụng máy móc chạy bằng hơi nước/ sử dụng năng lượng nước và động cơ hơi nước để cơ giới hóa sản xuất.*

2. Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ hai

2.1 Bối cảnh lịch sử

Hoạt động cặp đôi. Đọc thông tin, quan sát sơ đồ 8.2 để trả lời câu hỏi: *Hãy cho biết cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ hai diễn ra trong bối cảnh lịch sử nào.*

Trên cơ sở thành tựu từ cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất:

Các nước Âu Mỹ hoàn thành các cuộc cách mạng tư sản.

Chủ nghĩa tư bản chuyển từ tự do cạnh tranh sang chủ nghĩa tư bản độc quyền.

Lực lượng sản xuất ở các nước tư bản đạt trình độ cao.

Kết luận

Cách mạng công nghiệp lần thứ hai được xây dựng dựa trên những thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất: Anh → Các nước ở châu Âu lục địa (Bỉ, Pháp, Đức, I-ta-li-a → Mỹ → Nhật Bản.

Trong khi Anh vẫn tiếp tục con đường công nghiệp hoá, trung tâm của cuộc cách mạng công nghiệp được chuyển sang châu Âu lục địa và Mỹ.

Tuy nhiên, quá trình công nghiệp hoá không lan tới một số quốc gia lớn: Nga, Trung Quốc, Ấn Độ,...

HOẠT ĐỘNG NHÓM

- ❖ Chia lớp thành 4 nhóm, lần lượt thực hiện các nhiệm vụ:

Nhiệm vụ 1

Các nhóm bốc thăm thành tựu / nhà sáng chế, tìm hiểu và giới thiệu về một thành tựu tiêu biểu (giới thiệu tác giả của phát minh, tên và hình ảnh của phát minh, năm phát minh, công năng máy móc,...).

Nhiệm vụ 2

Tổng hợp ý kiến đóng góp, hoàn thành nhiệm vụ vào Phiếu học tập.

PHIẾU HỌC TẬP

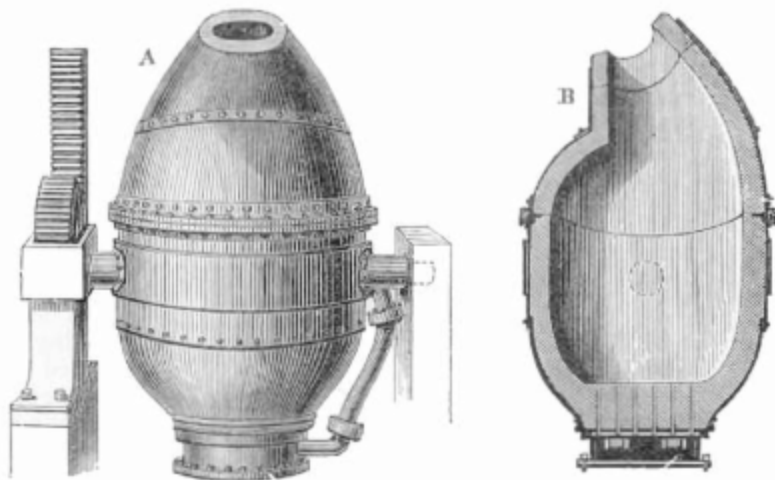
1. Các thành tựu cơ bản của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ hai ở cuối thế kỉ XIX – đầu thế kỉ XX.

Lĩnh vực	Tên thành tựu
Kĩ thuật	
Năng lượng	
Nguyên, nhiên liệu	
Thông tin liên lạc	
Giao thông vận tải	

2. Thông qua những tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ hai, hãy cho biết đặc trưng cơ bản của cuộc cách mạng này so với Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất.

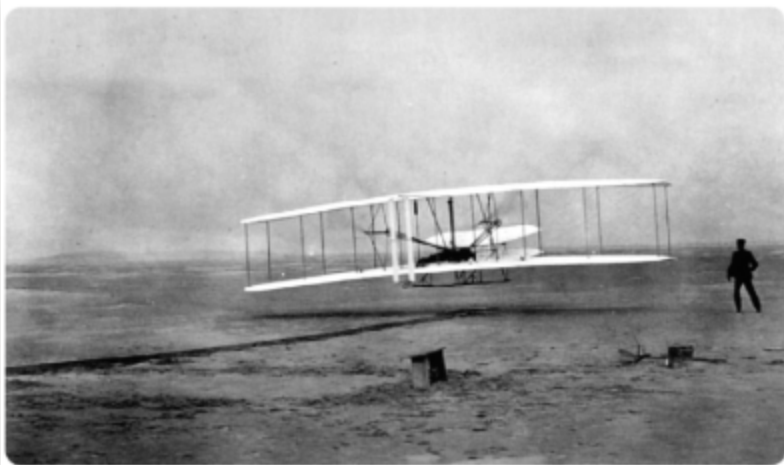
Hình 8.8. Bóng đèn điện — một phát minh của Tô-mát Ê-đi-xơn

Hình 8.9. Lò luyện gang Bét-xme

Hình 8.10. Ô tô đầu tiên trên thế giới do Các Ben phát minh (1886)

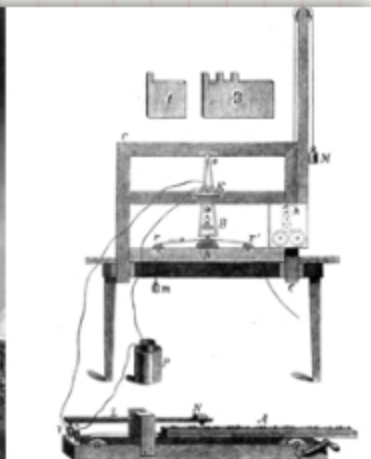
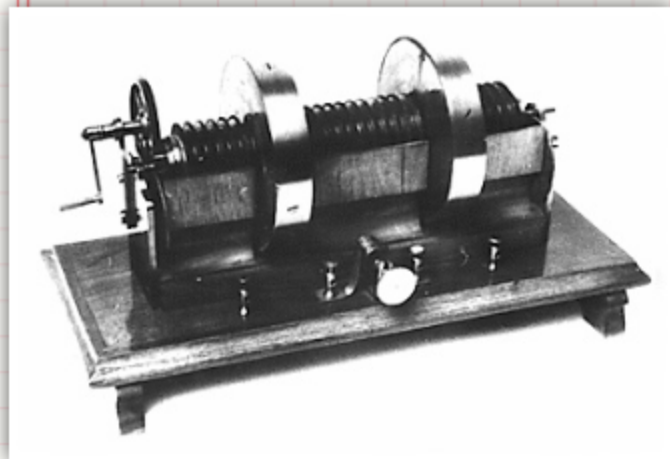

Hình 8.11. Máy bay đầu tiên trên thế giới do hai anh em Vin-bơ Rai và Oóc-vin Rai chế tạo (1903)

Lĩnh vực	Tên thành tựu
Kĩ thuật	- Kĩ thuật luyện kim được cải tiến, với việc sử dụng lò Bét-xme và lò Mác-tanh. - Tuốc bin phát điện được sử dụng để cung cấp điện năng. - Thép được sản xuất với số lượng lớn và giá thành hạ nhanh chóng.
Năng lượng	- Năm 1879, Thô-mát Ê-đi-xơn phát minh ra bóng đèn điện có khả năng ứng dụng rộng rãi trong thực tế. - Năm 1891, kĩ sư người Nga là Đô-rô-vôn-xki đã chế tạo thành công máy phát điện và động cơ điện xoay chiều, được sử dụng để cung cấp năng lượng cho nhiều nhà máy. - Điện năng, động cơ đốt trong tiếp tục được cải tiến, ứng dụng trong thời kì này.

Lĩnh vực	Tên thành tựu
Nguyên, nhiên liệu	- Khai thác dầu đi-ê-zen để thắp sáng và cung cấp nguồn nhiên liệu mới cho các phương tiện giao thông. - Công nghiệp hoá học ra đời phục vụ ngành nhuộm, phân bón, thuốc nổ, điện lực, in ấn,...
Thông tin liên lạc	Phát minh ra máy điện tín giúp cho việc liên lạc ngày càng xa, nhanh hơn.
Giao thông vận tải	- Phát minh và sản xuất ô tô, máy bay. Chiếc ô tô đầu tiên trên thế giới đã được Các Ben phát minh năm 1886. - Năm 1903, hai anh em người Mỹ là Vin-bơ Rai và Oóc-vin Rai chế tạo thành công chiếc máy bay đầu tiên, đánh dấu sự ra đời của ngành hàng không thế giới.

□ Máy phát điện do Đô-rô-vôn-xki
sáng chế năm 1891

□ Máy điện báo do Bresse Morse
chế tạo năm 1835

Kết luận

Thành tựu của các cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ hai có đặc điểm:

- Sử dụng năng lượng điện.
- Tự động hóa.
- Sự ra đời của các dây chuyền sản xuất hàng loạt trên quy mô lớn.

3. Ý nghĩa, tác động của cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và thứ hai

3.1. Ý nghĩa

Trình bày ý nghĩa của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai đối với sự phát triển kinh tế?

Làm thay đổi diện mạo các nước tư bản, tạo ra nguồn động lực mới, dùng máy móc thay thế sức lao động của con người, khởi đầu quá trình công nghiệp hoá.

Mở ra khả năng lớn trong việc thúc đẩy sản xuất, sản lượng công nghiệp tăng lên nhanh chóng.

Thay thế lao động tay chân của con người bằng lao động của máy móc, chuyển nền sản xuất thủ công sang cơ khí hoá.

Góp phần thúc đẩy những chuyển biến mạnh mẽ trong các ngành kinh tế khác.

3.2. Tác động

HOẠT ĐỘNG NHÓM

Đọc thông tin, quan sát sơ đồ 8.3, hình 8.12, 8.13 để thực hiện nhiệm vụ:

- Nhiệm vụ 1: Xây dựng sơ đồ tư duy thể hiện tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai đối với xã hội, văn hóa.

❖ **Nhiệm vụ 2:** Lựa chọn một trong các vấn đề sau để giới thiệu:

Đóng vai một nhà tư sản/công nhân cuối thế kỉ XIX để nói về cuộc sống, mối quan tâm của mình.

Quan sát, phân tích bức tranh biếm họa ở hình 8.12, miêu tả về hai giai cấp tư sản và giai cấp vô sản ở cuối thế kỉ XIX.

Đóng vai một người lớn tuổi ở thành phố Luân Đôn, Pa-ri,... nửa cuối thế kỉ XIX, hãy giới thiệu về sự thay đổi của thành phố trong vòng 50 năm (từ giữa thế kỉ XIX đến cuối thế kỉ XIX).

Lựa chọn một thành tựu tiêu biểu của hai cuộc cách mạng công nghiệp, phân tích tác động đối với nền văn hóa, đời sống con người, cuộc sống của bản thân em.

Tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai đối với văn hoá

Thúc đẩy giao lưu,
kết nối văn hoá
toàn cầu

Rút ngắn khoảng
cách không gian,
thời gian

Nâng cao đời sống
vật chất, tinh thần
của con người

Hình thành lối
sống, tác phong
công nghiệp,...

Sơ đồ 8.3. Tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai đối với văn hoá

Hình 8.12. Giai cấp tư sản vắt kiệt sức lao động của giai cấp vô sản (tranh biếm họa)

Tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất, lần thứ hai

Đối với xã hội

Giai cấp tư sản, vô sản hình thành

Xuất hiện mâu thuẫn trong xã hội tư bản – nguyên nhân sâu xa dẫn đến cuộc đấu tranh chống lại giai cấp tư sản

Xuất hiện nhiều trung tâm công nghiệp mới và thành thị đông dân

Đối với văn hoá

Thúc đẩy giao lưu, kết nối văn hoá

Rút ngắn khoảng cách không gian, thời gian

Nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của con người

Hình thành lối sống, tác phong công nghiệp

LUYỆN TẬP

Câu 1. Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất trên thế giới được bắt đầu trong lĩnh vực nào dưới đây?

A. Luyện thép

C. Giao thông vận tải

B. Công nghiệp luyện kim

D. Ngành dệt

X

O

LUYỆN TẬP

Câu 2. Anh là nước đầu tiên trên thế giới tiến hành Cách mạng công nghiệp thế kỉ XVIII - XIX vì:

A. Có điều kiện đủ về vốn, nhân công, cách mạng tư sản nổ ra sớm

C. Có nguồn nhân lực kĩ thuật cao, đủ điều kiện để đẩy mạnh sản xuất

B. Có nguồn nhân lực kĩ thuật cao, lực lượng các nhà khoa học đông đảo

D. Cách mạng tư sản nổ ra sớm, thu được nhiều lợi nhuận trong chiến tranh

X

O

LUYỆN TẬP

Câu 3. Phát minh máy hơi nước của Giêm Oát (1784) có ý nghĩa, tác động như thế nào về kinh tế?

A. Làm tốc độ sản xuất và năng suất lao động tăng

C. Điều kiện lao động của công nhân được cải thiện

B. Quá trình lao động ngày càng được xã hội hoá cao

D. Phát minh mở đầu cho cuộc cách mạng công nghiệp

X

O

LUYỆN TẬP

Câu 4. Phát minh nào dưới đây được xem là phát minh khởi đầu cho cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất?

A. Động cơ hơi nước

C. Máy kéo sợi

B. Đầu máy xe lửa

D. Máy dệt

X

O

LUYỆN TẬP

Câu 5. Năm 1814, G. Xti-phen-xơn (Stephenson) đã chế tạo thành công:

A. Máy hơi nước đầu tiên

C. Máy kéo sợi chạy bằng sức nước

B. Đầu máy xe lửa đầu tiên

D. Máy kéo sợi Gien-ni

X

O

VẬN DỤNG

Hãy làm sáng tỏ nhận định của Cờ-lau Xva-bơ: “Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất sử dụng năng lượng nước và hơi nước để cơ giới hóa sản xuất. Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ hai diễn ra nhờ ứng dụng điện năng để sản xuất hàng loạt”.

Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất

Chuyển từ lao động
thủ công sang lao động
máy móc

Mở ra kỷ nguyên để cơ
giới hóa sản xuất bằng
việc sử dụng năng lượng
nước và hơi nước

Tạo nên một động lực
phát triển mạnh mẽ đối
với nền công nghiệp và
nền kinh tế

Cách mạng công nghiệp lần thứ hai

```
graph TD; A[Cách mạng công nghiệp lần thứ hai] --> B[Biết sử dụng năng lượng điện và động cơ điện để tạo ra dây chuyền sản xuất chuyên môn hóa cao, sản xuất hàng loạt]; A --> C[Chuyển sang giai đoạn tự động hóa sản xuất]; A --> D[Chuyển từ nền sản xuất cơ khí sang nền sản xuất điện];
```

Biết sử dụng năng lượng điện và động cơ điện để tạo ra dây chuyền sản xuất chuyên môn hóa cao, sản xuất hàng loạt

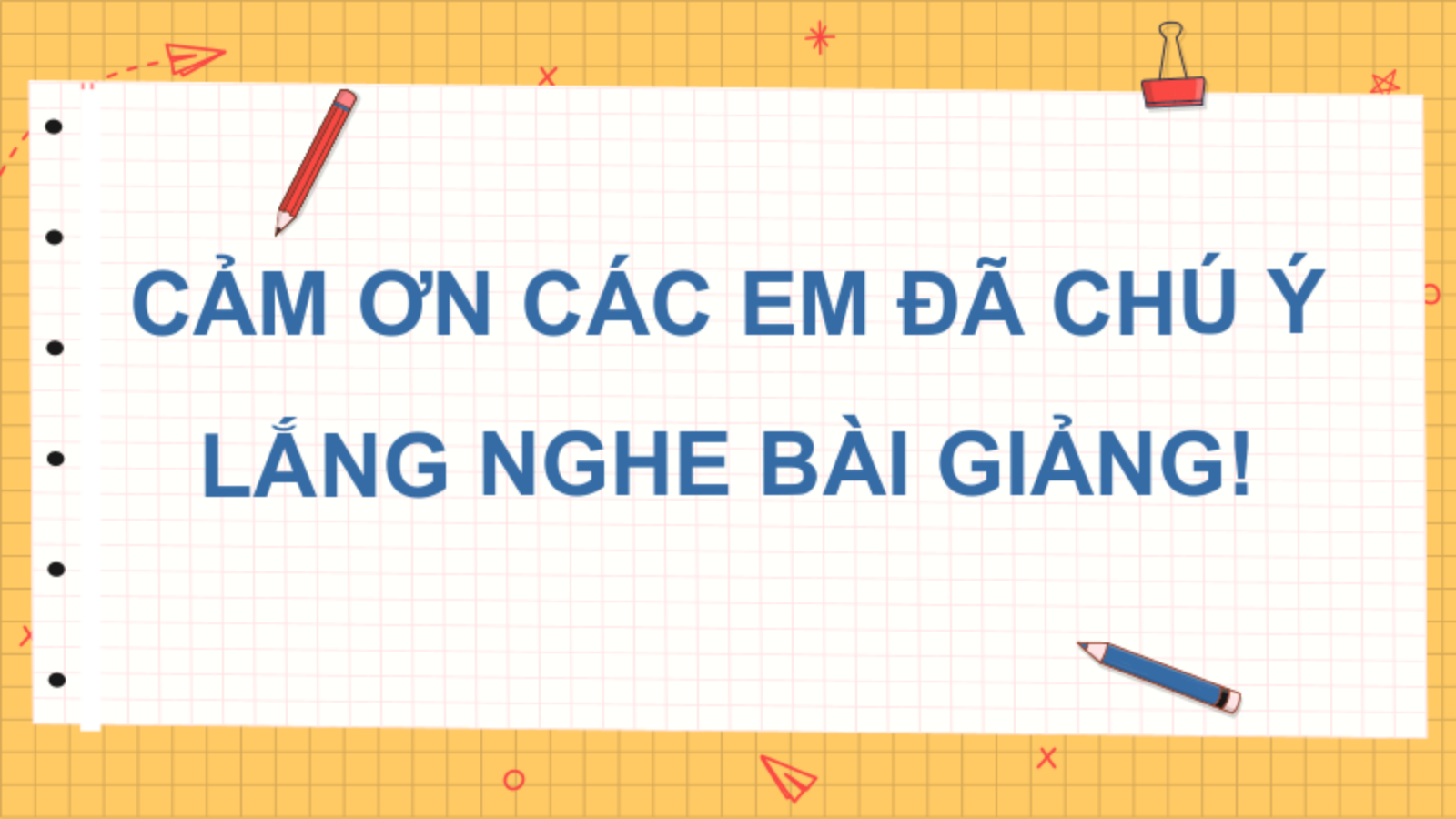
Chuyển sang giai đoạn tự động hóa sản xuất

Chuyển từ nền sản xuất cơ khí sang nền sản xuất điện

HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- Ôn lại kiến thức đã học:
- Làm bài tập Bài 8 – Sách bài tập Lịch sử 10.
- Đọc, tìm hiểu trước *Bài 9: Cách mạng công nghiệp thời kì hiện đại*.

**CẢM ƠN CÁC EM ĐÃ CHÚ Ý
LẮNG NGHE BÀI GIẢNG!**